

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

08

Vývoj uherského státu po roce 1867

Periodizace

1. Revoluce 1848-1849
2. Bachovský absolutismus (1849-1860)
3. Období ústavního provizoria (1860-1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867-1918)

Rakousko-uherské vyrovnání 1867

- zákonný článek č. XII/1867 o rakousko-uherském vyrovnání
(+ základní zákon č. 146/1867 ř. z. v západní části monarchie)
- dualistický útvar (reálná unie, personální unie s prvky reálné)
- společné věci (**panovník + tři ministerstva + Delegace**, armáda, celní území, měna)

Společné orgány pro celou říši

- panovník
(dědičný, politicky neodpovědný, i podíl na zákonodárství)
- tři ministerstva
(zahraničí, vojenství, financí)
- tzv. Delegace
(zástupci uherského sněmu a říšské rady)

Uherská ústava po roce 1867 (z maďarského pohledu)

- a) některé obyčejové normy a zákonné články z doby před rokem 1848
- b) některé zákonné články z roku 1848
(zejména zák. čl. III, IV, V /1848)
- c) zákonné články z let 1867 a 1868

Uherské ústřední orgány

- a) dvoukomorový uherský sněm
- b) odpovědné ministerstvo (**vláda**)
- c) Nejvyšší účetní a kontrolní dvůr

Územní správa

- municipální zákon 1870 (1886):
 - **tradiční komitáty** (dělily se na slúžnovské okresy)
 - municipální města
 - výsadní území
- novela: omezení samosprávných prvků
- dekoncentrované orgány ústřední státní správy

Uherské župy

Místní správa

- zákon o obcích 1871 (1886):
 - města se zřízeným magistrátem (postavení slúžnovského okresu)
 - velké obce (vlastní notář)
 - malé obce (obvodní notář)
- novela: omezení samosprávných prvků
- dekoncentrované orgány ústřední státní správy

Soudní organizace

- prozatímní občanský soudní řád 1868
(zásada rovnosti před soudem)
- zákon o výkonu soudní moci 1869
 - oddělení soudnictví od správy
 - inkompatibilita soudcovské funkce s některými úřady a činnostmi
 - neodvolatelnost a nepřeložitelnost soudců
- nová soudní organizace 1871

Nová soudní organizace 1871

- řádné soudy
- zvláštní soudy
- prokuratura (státní zastupitelství)
- advokátní komora a notářská komora

Řádné soudy

- královské okresní soudy
- královské soudní stolice (sedrie),
- královské tabule (apelační soudy)
- královská kurie

Zvláštní soudy

- porotní soudy
- obchodní a směnečný soud
- soud dvorního maršálka
- vojenské soudy
- správní soud
- burzovní soud
- volený soud ad.

Slovenský národní život I.

- Žiadosti slovenského národa 1848
- účast na Slovanském sněmu
- SNR a tři vojenské výpravy 1848 – 1849
- Marcový prosbopis 1849
- Martinské a Vídeňské memorandum 1861
- dílčí výsledky v šedesátých letech

Slovenský politický život II.

- Stará škola (Slovenská národní strana)
- + Nová škola (Slovenská strana vyrovnání)
- stranické hnutí před I. světovou válkou
 - Slovenská lidová strana 1913
 - formování agrárního hnutí
 - dočasně samostatná Slovenská sociálně demokratická strana (1905 – 1906)

Národnostní a školská politika uherského státu

- národnostní zákon 1849
- liberálně formulovaný národnostní zákon 1868
 - v praxi nedodržován
- Apponyiho školské zákony 1907
 - rozšiřovaly péči státu o finanční zabezpečení škol a učitelů
 - směřovaly k **mad'arizaci** lidových škol

Národnostní mapa 1911